

DEBRECZEN

A DEBRECZENI ÉS HAJDUMEGYEI FÜGGETLENSÉGI PÁRT HIVATALOS KÖZLÖNYE.

Előfizetési árak:			
Helyben:		Videkre küldve:	
Egy évre . . .	10 kor. — fill.	Egy évre . . .	16 kor. — fill.
Fél évre . . .	5 . . .	Fél évre . . .	8 . . .
Negyed évre . . .	2 . . . 50 .	Negyed évre . . .	4 . . .
Egy óra . . .	— . . .	Egy óra . . .	1 . . . 70 .
Egyösszám ára 4 fillér.			

Főszerkesztő: **BENEDEK JÁNOS.**

Felelős szerkesztő: **Ifj. MÓRICZ PÁL.**

Kiadók: **HOFFMANN és KRONOVITZ.**

Hirdetési díjak:

Hat hasábos petit sor 10 fillér. Nagyobb terjedelmű és többzor megjelenő hirdetések jutányosan. — Apró hirdetés minden sor 4 fillér.

„Valósággal meghalt...”

A halott pápa homlokát az ezüst kalapácsal háromszor érinti a biboros kamarás. Háromszor szólítja a nevén; de néma marad a halott ajka. Mire a biboros kamarás ajkáról elhangzik a történeti nevezetességű kijelentés:

— A szentséges atya, a pápa valósággal meghalt.

Immár a XIII. Leo pápa holtteste fölött is elhangzott a nagyjelentőségű szó. A 94 éves agg egyházi pásztor a földi siralom völgyéből megváltódott. Tegnap délután 4 órakor »valósággal meghalt« a hosszas szenvedésektől gyötört aggastyán, ki nemcsak egyházának, de korának is egyik első nagy szelleme volt.

Egyházának van oka öt siratni. Egyháza részére sok, az egész világra kiható sikert aratott, de ezen mumiaszerű szikár agg ragyogó szemével, hófehérségével különös rokonszenves tünevényként szövődött bele a népek száz millióinak képzetébe. És midőn mára virradólag a debreczeni katolikus egyház kettős tornyában is megkondultak a gyász harangok, azt hiszem, sokan voltak velem együtt más felekezetűek, kik illetőde hallgatták a zokogó ha-

rangszót. A nagy jellem mindnyájunk becsülésére érdemet szerez, már pedig a hófehér agg XIII. Leo pápa nagy jellem, nagy szellem volt, kire méltán alkalmazhatók az irás szavai: »szelid, mint a ga amb, okos, mint a kigyó«

Neki sikerült a pápaság avatag, a haladó korszellem támadásainak kitett intézményét újból megszilárdítani. Ő elérte: fejedelmek járultak trónjához. Közöttük oly protestáns fejedelem is, mint a német Vilmos császár, az angol Edward király. Maga Bismarck, a német protestáns világ ezen nagy szelleme, a legnagyobb diplomátának ösmerte el a fehér aggastyánt, kinek halálhírére a világ legszélsőbb tájain zendültek a zúgó-bugó gyász harangok.

Sirathatja egyháza; de e tünevényeszerű fehér alak ravatalánál részvétünket mi más felekezetűek sem fojthatjuk vissza. Nagy példát mutatott mindnyájunknak. Nem az erőszak durva fegyvere, az elvakult szilajság, hanem a galambszelidséggel párosult kigyó okosság biztosítja azon világszerte nevezetes és kiható sikereket, milyenekkel ő nevé, működését nemcsak egyházában, de a föld minden művelt népe előtt megörökítette.

És különösen mi százféleképpen marakodó magyarok okulhatnánk e nagy férfiú sikereinek példáiból. Ő egy roskadozó intézményt szilárdított meg. Mi pedig marakodásunkkal ezerév óta szilárd alkotmányunkat döntjük a mulandóság porába.

Ifjabb Móricz Pál.

Obstrukció.

Irta: **Nagy István** kémeri ref. lelkész.

A Bánffy ellen vezetett obstrukció nagy bajvivója, vezere, Hódossy Imre valamelyik nap felszisszent az országában a Khuen Héderváry ellen is folyamatba tett obstrukció miatt. Tehát a kormánypart, vagy annak egy része újra sirni fogja az ő jeremiáit a parlamenti elvnek a többség urának, a többség akaratával végzendő törvényhozásnak, kormányzásnak megértése, lehetetlenné tévése felett; es minden valóság szerint segíteni fog a magyar nemzetben felébredt öntudat, életosztón eltaposására ide küldött horvát bannak az obstrukció kiirtásában, a független elem megtörésében, ott az országgyűlésen.

E kiirtást, megtörést az alkotmányosság jelszávaival, színe alatt fogják végrehajtani, a mennyiben ugymond: a parlamentarizmus alapelve a többségi akarat érvényesülése, következésképen mindent, a mi ennek útjában áll, bármi eszközökkel el kell harítani.

— Kedves Margit, feleljen őszintén egy kérdésemre. Soha-em szeretett engem? soha?

— Azt akarja, hogy őszinte legyek? Jó, az leszek. Ma olyan hangulatban vagyok, hogy szörnyű őszinte tudok lenni. . . . Sokszor megrohannak az emlékek, feltámadnak a mult arnyai, el akarnám üzni, de nem tudom.

Nem szégyenlem bevallani, hogy a mult nagyon édes volt minden keserősége mellett. Milyen boldog is az ember, a mikor még hinni tud, a mikor nem kételkedik senkiben és semmiben. A hitet, az elvesztett hitemet adjátok vissza nekem! Ugy fáj az élet, a szívem majd megszakad. Most, a mikor olyan sivár, olyan üres a lelkem, szeretném visszavarázsolni a tavaszt életemben. De nem lehet, nem lesz már nekem többé tavaszom soha!

Ez a beszélgetés a szép és ünnepelt Gáti Margit és a híres asszonybolondító Uzoni Pál között folyik egy szomorú, esős, őszi délután. Lassu, elhaló hangon beszél a szép Margit, talán el is felejt, hogy vendége van. Elfelejt maga körül mindent.

Csend van. . . . Ez őszi alkony homályba borítja a finom izléssel berendezett nőszobát. Uzoni Pál is hallgat, rajta is erőt vesz a visszaemlékezés.

Poéta-sors.

Eldaloljuk egy-egy virágnak
Az ő szomorú, bus történetét.
Ősz időben lassu hervadását,
Mikor hullatja apró levelét.
És a magunk sorsára gondolunk
S titokba ejtünk égő könyeket,
Bohémában sokan vannak
Csalódott lelkű emberek.

Szaladunk egy-egy fénylő csillag után
Mikor kigyúl a tiszta esti égen,
Mikor azt hisszük, hogy már elértük
Akkor foszlik el, lobban el éppen.
Ilyenkor aztán fölsír a nóta
Hogy a csillagfény balgán hiteget,
Bohémában sokan vannak
Hiszékeny lelkű emberek.

Az egyszerű, szűk, fakó szobában
Olyan mesés világra gondolunk.
Mikor az álmok, vágyak czélhoz érnek
S ölelni tud csupán a két karunk
Mikor szívünk a tenger szenvedést —
A boldogságért mindent elfeled,
Bohémában sokan vannak
Ábrándos lelkű emberek.

Mikor aztán lassan a szív kihül,
Mikor a rózsa rég elhervadt,

Ott van a tövis vigasztalásul
Azok aztán hervadhatatlanok.
Sohajtvá sokszor elgondolkodunk
S kesergünk hosszan a romok felett,
Bohémában sokan vannak
Vigasztalásra váró emberek.

Tél viharzik el a fejünk fölött,
Bezug a szél a fagyos ablakon.
Ilyenkor a csendes, fakó szobában
Én istenem, hideg lehet nagyon.
A balga reménység czifra rongya
Öregségünkre nem hágy egyebet,
Bohémában sokan vannak
Nyomorgó, fázó emberek.

(Gyoma.)

Kató József.

Felejtsem el . . .

(Vallomások.)

— Kedves barátom, ne beszéljen annyi bolond dolgot összevissza.

— Szomorú, hogy maga a szerelmet bolond dolognak tartja . . .

— Hjah! tisztelt uram, tul vagyok az illuziókon, ismerem az életet, ismerem az embereket és ismerem — magát!

Vajon igaz é ez ?!

Hátha személyi, vagy mondhatnánk: tekintélyi bizonyíték ennek megdöntése elég volna: egyszerűen hivatkoznánk egyfelől magára Hódossyra és a volt nemzeti párt-ra, mely a legféltelenebb obstrukciót vezette Bánffy ellen, másfelől az egész kormánypártra, melynek tulnyomó nagy része vagy önmagában, vagy félhangosan helyeselte a függetlenségi párt lelkes akcióját a katonai kérdésben; és elég nyíltan kárhöz-tatta, sajnálta a Héderváryval kötött meg-egyeződést, megmutatván a kormánypárt ez esetben is azt a, erkölcsi szempontból olyan szomorú tulajdonságát, mely szerint titokban lélekszakadva lelkesül és nézi, várja a függetlenségi párt hazafias küzdelmét, annak diadalát, nyíltan pedig ellene beszél. Az az érve Hódossynak az akkori obstrukció mel-lett és a mostani ellen, mely szerint az akkori kormány törvénytelenül jött létre, e mostani nem, meg nem áll, mert a ki a Széll Kálmán idejében megejtett választáso-kat figyelemmel kísérte, az jól tudja, hogy azok az elhíresztelt tiszta választások épen úgy nem voltak tiszták, mint a Bánffy vagy Tisza idejében valók, mert ha akkor volt erőszak, most volt pénzzel való vesztegetés vigabban, mint bármikor. De meg — a mi más lapra tartozik ugyan, itt csak megem-litem, — hol ilyen kis országban oly ren-geteg tömeg államhivatalnok van, mint nálunk, kiknek tulnyomó nagy része kényszer-ből, meggyőződése ellenére szavavaz, ott ne beszéljünk tiszta választásról!

Azon személyi, vagy tekintélyi bizonyíték nem elég az obstrukció jogosultsá-gának bizonyítására. Tehát keressünk tárg-yakat!

Nyujt ilyet mindjárt a józanész, ha úgy tetszik, az észjog, vagy jogbölcsélet, a mely felteszi a kérdést: Van é joga élni a kisebbségnek? vannak, lehetnek é ennek is jogai!? Avagy lehet é a végletekig követelni a többségi uralom elveit? Lehet é általában; és szabad é tovább nálunk?

— Hát nem tud felejtetni édes Margit? kérdi fojtott hangon a férfi.

— Arra kért előbb, hogy őszinte legyek. Hallgasson meg... Mikor 17 éves voltam, azt hazudta nekem valaki, hogy szeret, esküdözött és kért, hogy legyek a felesége.

— Talán nem hazudott?

— Hazudott! — Az az ember szép volt, okos volt, szellemes volt, minden tulajdonsága megvolt, hogy egy tapasztalatlan leányszívet rabbá tegyen. Oh! hogy szerettem azt az embert, pedig nem érdemelte meg egy pillanatra sem. Szülőim nem egyeztek bele a házasságba. Azaz egyelőre nem. Egy évi határidőt tűztek ki. Ma tudom, hogy nem a fiatalságom volt az egyedüli ok, hanem az imádómnak nem épen jó hire. Asszonybolondító volt a neve mindenütt, ahol megfordult. Én szerettem, mélyen igazán, a hogyan egy romlatlan leányszív szeretni tud. Hittem annak az embernek, boldog voltam. Van-e boldogabb idő a leány életében, mint mikor szeret és viszonszerettetik? Azután elkövetkezett a felébredés. Megtudtam a valót! Megtudtam, hogy nem a szerelem hozta hozzám, hanem a bosszu. Bosszút akart állni a kedvesén, egy szivtelen, kaczer asszonyon, a ki játszott vele. Hogy mit szenvedtem, a mikor megtudtam mindent, elmondani nem tudom. Csak azt tudom, hogy felébredtem egy édes álomból és azóta nagyon józan vagyok. Nem hiszek azóta a világon senkinek.

— Ne büntessen olyan szörnyen, én nem szerettem azt az asszonyt.

Hát nem mutatja e elejétől végig az emberi társadalom, úgy, mint a politika története, és nem é a minden napi események az erősebbek, a többségnek a gyengékre, a kisebbekre nehezéző törhetetlen hatalmaskodását? Nem érezzük é nálunk, hogy a parlamentaris — különben helyes alapelv: a többségi akarat érvényesülése ma már a gyakorlatban határozottan elviselhetelenné vált fent a törvényhozásban az által, hogy a többség minden az országra nézve üdvös, közgazdasági és politikai alkotásokat egyszerűen lehetelenné tesz, a nemzetnek minden szent eszményeit, azoknak megvalósítását sárba tapodja, az Isten tudja, miért! Nem érezzük-é, hogy ez a többség uralmi elv kint a mindennapi életben, közigazgatásban, igazságszolgáltatásban valóságos ököljoggá lett!? Hát nincsen-é joga a kisebbségnek minden lehető módon, ha egyébként nem, a népek ultima ratiójával, a forradalommal is megvédeni életét, kivívni életfeltételeit, védeni szabadságát, vagyonát akar idegen bitorló, akár olyan honfitársai ellen, akik ezeket tőle elvenni akarják!? Az adott esetben pedig mindazok, amikért törvényhozásunkban a kisebbség küzd, t. i. e. kolduzsá tett nemzetnek pénze vére megmentése, nemzeti jussaink megadása stb. stb. már nem a kisebbség óhaja, érdeke, hanem az egész országé, magoké azon jó uraké is, akik szóval ezek ellen harcolnak, mnek bizonyossága, ha ugyan kell ezt bizonyítani!? Kormányparti képviselők nyilatkozata a nemzeti engedmények megadásának szüksége felől, némely ilyen férfiaknak onnan kilépése és előttem az a legnagyobb súlylyal bíró megtérés, melyet br. Bánffy Dezső nyilatkozataiból látunk. Nincsen-é joga a kisebbségnek a szó teljes értelmében a nemzet létele ellen intézett kárhözatos merényletet, ha másképp nem tudja, obstrukcióval visszaverni!? Hiszen meglehet, a nagyobb rázkódásnak, forradalomnak veszi ezzel elejét.

De van a parlamenti obstrukciónak történelmi létjogosultsága is, mert van ha-

sonlója, megelőzője a vármegyei életben abból az időből, a mikor az alkotmányos élet súlypontja a vármegyék autonomiáján feküdt, annak a vármegyék ereje volt a legfőbb támasza.

Ez a történelmi előkép volt a vármegyéknek az az ellentállása, melyet az újabb-kori történetírásban „visinestiae“-nek latnak nevezni, a mely a mozdulatlanságban rejlő erőt jelenti és abban állott, hogy a kormány törvénytelen rendeleteit a vármegyék nem hajtották végre, annak az engedelmességet megtagadták, úgy hogy ha az obstrukciót mondjuk agyonbeszélésnek, a vis inertiae agyon hallgatás volt. A múlt század 20-as éveinek elején, az 1825/27 országgyűlést megelőzőleg ilyen harc folyt Ferencz császár kormányának adott és katona szedést parancsoló rendeletei ellen a vármegyéken. Hogy talán a történelmi hivatkozás nem állja meg a helyét, mert ott törvénytelen rendeletekkel erőszakolták a megyéket, itt pedig alkotmányos törvényhozási ténykedésnek állja útját a parlamenti obstrukció!? Hát erre azt mondhatjuk, hogy a mi nemzetellenes, az önmagában törvényellenes. És a mint p. o. 1822-ben a magyar vármegyék nagy többsége, a karok és rendek vagyoni és erkölcsi függetlenségének már akkor elvesztése következtében, egyik kisebb, másik nagyobb fenyegetésre megadta magát, de a visinertiaevel végig ellenálló 8—10 törvényhatóság rendületlen kitartásának az egész országra megvolt a jótékony erkölcsi hatása: aképen a mai obstrukció is ott a parlamentben, a kormánynak sem vagyoni, sem erkölcsi tekintetben le nem kötött kisebbség részéről megtermi a maga gyümölcseit az ország javára.

Épen azért annak a kísérletnek, mely az angol parlament példájára a magyar országgyűlésen is beakarja hozni a kloturt, késhegyig ellen kell állni és a nemzet megtörására törő többség ellen felhasználható egyetlen fegyvernek, az obstrukciónak a kezünkől kicsavarását mindenaron meg kell

— Szerette, ne tagadja. Én a fiatal szivemmel jó lettem volna gyógyító irnak a fájó sebre, a melyet a kedvese okozott. — Daczára mindennek nem tudtam mindjárt kitépni a képét a szivemből. Nem akartam szeretni és szeretnem kellett. A nő és férfi között szerelem dolgában igen nagy különbség van. A férfinél a szerelem csak megédesítője az életnek, a nőnél maga az élet. Hány álmatlan éjszakan tűnődtem gyötörttem, zokogtam és kérdeztem az Istentől, mive érdemeltem meg ezt a nagy szenvedést, a mit rám mért! Szülőim meghaltak, elhatároztam, hogy színésznő leszek, célotomat elértem. Ma ünnepelem az egész ország, megvan minden a mi kell, minden, a mit csak kigondolhatok, és mégis — boldogtalan vagyok.

— Felejtse a multat édes Margit, higgye el, igazán szivem mélyéből szeretem.

— Nem tudok magának hinni. Szereti bennem az ünnepelet művésznőt, de nem ön magamat. Szerettem magát —

— És most is szeret. Csak nem akarja bevallani. Az igazi szerelem nem halhat meg soha. Ugy-e megmarad egy kis szikrája? Térdenem fogom imádni. Ellesem minden gondolatát, soha asszony olyan boldog nem volt, mint a milyenné én teszem. Legyen az enyém, az én édes, kis feleségem!

— Ne akarja, hogy a felesége legyek. Nem lennék mi boldogunk együtt. Bennem megszilárdult a kételkedés, mindig arra gondolnék, igazat mond-e? nem csal-e meg újra? Olyan életunt lettem, olyan reménytelen. Legszerencsétlenebb az ember akkor,

a mikor már remélni sem tud. Én már nem remélek az élettől semmit. Mondja, boldogitaná magát az én langyos, felmelegített szerelmem? Hát tud maga szeretni? Van magának szive? Végig rohannak az élet piszkos utain és nem gondolnak arra, hogy bemocskolják a lelküket. Végig repülnek a kaczer asszonyok nagy sora között, keresve az édes kalandokat. Azután megunva mindezt, eszükbe jut, hogy jó volna talán egy nyugalmas otthon. Talán magán is erőt vett az unalom?

— Ne legyen olyan gunyos, olyan keserű.

— De az vagyok. Maga tett azzá. Hided, e mellett kaczer és szivtelen lettem. Eddig még becsületes vagyok, pedig örültség annak maradni. Végigélni az életet, minden élvezetet fenéig üríteni, ez a mai életbölcsesség. Alkalmam van rá elég, hiszen az imádók serege vesz körül. Ugy undorodom tőlük, mert látom, hogy mind csak a testemre éheznek. A szegény embert, akinek otthon egy csomó éhező, rongyos gyermeke van, elítéli a törvény, ha egy kenyert lop óvéinek, de arra nincsen büntetés, a ki ellopja a hitet a nő lelkéből és megmérgezi az életét.

A nőt a férfi teszi rosszá. Felejtsem el, kedves barátom, mi egymáséi nem lehetünk, én magát szeretni nem tudom többé. Hinni sem tudok többé sem magának, sem egyetlen férfinak a világon. Nagyon józan vagyok!

akadályozni. Mert a mi megengedhető a hatalmas, alkotmányos életében sehonnán nem fenyegetett és királyától lefelé az utolsó polgárig kifejtett alkotmányos érzéssel bíró, saját fiai által kormányzott Angliába, az végromlását hozná el az alkotmányos szabadságért ide s tova 4 száz év óta megszűnés nélkül tusakodó, szerencsétlen helyzetű Magyarországnak, melynek függetlenségét nemcsak Ausztria, hanem saját fiai ellen is védenie kell. Ezek ellen csak az obstrukció a fegyverünk, míg alkotmányos életünk tart.

Debreczen népessége a törökuralom alatt.*)

Irta: Zoltai Lajos.

Szinte természetes, hogy iparunk és kereskedelmünk ekkora terjedelme és fejlettsége nagy befolyással volt úgy a közjólét és műveltség emelkedésére, a polgárok függetlenségének, a város szabadságának erősítésére, valamint a népesség számának szaporodására és a társadalmi tagosulások, a foglalkozási ágak egyenletesebb és egészségesebb megoszlására.

A kornak elején, 1661-ben török biztosok jelenlétében, az előjáróság által hit alatt fogantatott összeírás pap-lakokkal, mámos házakkal és csapszékekkel együtt ezernyolczszáz és egynehány házat talált Debreczenben. Magát a népességet csak következtetések által számíthatjuk ki. Segítségül az adólajstromokat vehetjük. A lajstromok az összes gazdákat (hazbirtokosokat) és lakókat magukban foglalják, kivéve az adómentességet élvező papokat, tanárokat, notáriusokat. ell enben úgy látjuk, hogy a fizetni nem tudó szegények, koldusok beíratnak. A népességnek így alapon való kiszámításánál figyelembe kell vennünk az 1656 évbeli tanácsi határozat rendelkezését, amelynek értelmében „valaki külön kereseten vagyon, ha egy kenyéren vannak is egyébaránt, de adót is külön tartoznak fizetni¹⁾”

A behódoltatás idejéhez legközelebb áll az 1663 évi adólajstrom, de csak az alsó járásról való van meg. Ez a lajstrom 1278 adófizető nevét tartalmazza; de az időközben elköltöztek, vagy a felső járásba távoztak és meghaltak levonása után 1253-ra esik a számuk. Gazda 974, lakó 279. A felső járás adózóinak száma is bátran tehető ennyire. Ugyhogy 1660-ban még ha valamennyit családfőnek vesszük is és ha minden háztartásra átlag 5 személyt számítunk a város állandó lakossága nem lehetett több **12-13 ezernél**. A következő adókönyv, amely fenmaradt, a felső járásra vonatkozik. Évszáma nincs rá feljegyezve; de abból, hogy 1672-ben meghalt Isó Péter tanácsnok neve benne előfordul, 1670, vagy 1671-ből valónak látszik. Ez már 1392. nevet tartalmaz. Az egész város, alsó és felső járás polgárságának teljes névsorát az 1672 évi adókönyvekből ismerjük meg. A felső járásban 1239, az alsó járásban 1244, összesen 2483 egyén fizetett ekkor adót. 1663-tól 1672-ig terjedő tíz év alatt inkább

^{*)} Zoltai Lajos a tudós és páratlan buzgó ságu debreczeni történetkutató, a mi kiváló munkatársunk, újabb nagyértékű munkát fejezett be. „Debreczen a török uralom végén 1660-tól 1692-ig” cím alatt, mely különös tekintettel van az ősi czivis város háztartására. Az itt közreadott fejezet a becses, kiaknázatlan kutforrásokban gazdag mű II-dik részéből való, mely az erőforrásokat, közjövédelmeket ösmerteti. A munka mintegy 60 írott iv és a „Magyar gazdaság történelmi Szemlé”ben fog megjelenni. Azonban szerintünk Debreczen városának elsősorban érdeke, hogy e mű önálló kötetben is közforgalomba kerüljön és köztünk viruljék.

Szerk.

¹⁾ Jkv. 1656: 139.

csökkent, mint emelkedett a népesség, bár 1762-ben a bujdosók már ellepték a várost. A 72-diki összeírással szemben a 63-diki főként a lakókat illetőleg azért is fölényben van, mert Várad eleste után a vidék szegénysége tömegesen futott be Debreczenbe, s nem is ment innen ki, míg a török erővel, fenyegetéssel vissza nem vitt kit-kit a maga falujába. De már 1672 után egészen Caraffa executiójáig az adózóknak és így a népességnek fokozatos emelkedését vesszük észre, ami sokkal inkább a vidéki lakosság egyrészen a felszívására mint természetes szaporodásra vezethető vissza. 1674-ben például a Kállóból kibujdosott lakatos mestereket fogadta be a tanács a czéhek beleegyezésével. 1684 körül Derecskéről tömegesebb a beköltözökódés. A város területileg is terjeszkedik. 1671-ben Peterfia, Csapó és Varga utcák kijebb vitetnek s a kimért új telkek olyan embereknek adatnak illendő áron, akik ott házat építenek.²⁾ Az 1675 évi adólajstrom szerint felső járásban 1278, alsó járásban 1312, összesen 2590, hihetőleg 1679 vagy 1680-ból származó alsójárási adókönyvben 1331, 1680-ban felsőjáráson 1494. 1683-ban felsőjáráson 1442, alsójáráson 1547-összesen 2989 egyént vesznek fel adó alá. Husz év alatt tehát a növekedés körülbelül félezer adóalany, mely 16% emelkedésnek felel meg és így a város népessége 1683-ban 15000 főre becsülhető. Ámbár a pestis, amely Budavárban 1664-től 1678-ig csaknem szakadatlanul pusztított s onnan az ország különböző részeibe is ki-ki csapott, 1679-1680-ban állítólag 7800 debreczeni ember életét oltotta ki.³⁾ Mégis mintha e szörnyű csapás meg sem látszanék az egy- mászt követő adólajstromokban.

Annál inkább megérezte a város népességének a véres Caraffa járást és a többi labancz generalis hallatlan porcziozásait, amelyekhez az utolsó években kegyetlen tártár és török sarcok és rettenetes elemi csapások járultak. 1681-ben leégett a város fele; 1689-ben aszály és saskajárás semmisítette meg a termést. A város lakossága rohamosan megfogyott.

Százan és százan elbujdosnak az elviselhetetlen teher elől. Az 1685-ben 2247 házat számláltak; a korszak végén pedig már csak 935 polgárház és 460 zsellérház maradt meg; ebből is a legtöbb romladosz és pusztulásnak indult. 1690-ben a felső járásban 942, az alsó járásban 830, az egész városban összesen 1772 ember viseli a súlyos közterheket.⁴⁾ A pusztulás e siralmas idejében két elnéptelenedett utcát a szomszédos utcákba kénytelen beosztani közigazgatásilag a tanács. Ekkor szűnik meg hivatalosan az ősrégi Boldogfalva és Csemete-utca elnevezés és lassankint a nép nyelvjárása is mindkettőt mellőzi.

Debreczen most már nem jómódu vagyonos szabad polgárok otthona. Olyanná lesz, mint szüret után a megszedett szőlőtöke. Mindenéből kifosztva, — tengődik népe azzal a néhány száz koldusbotra jutott vidéki szegény emberrel együtt, aki Várad ostroma idejében Bihar, Békés, Szatmár vármegyék helységeiből ide futott össze. 1692-ben felsőjáráson 887 gazdát, 467 lakót, alsó járásban 669 gazdát és 492 lakót talált egy összeírás. Ez összesen sem több 1556 családfőnél. De még a gazdák közül is felsőjáráson 99, alsójáráson 62 család földkunyhókban húzza meg magát, amelyeket a sánczok alján, vagy elhagyott pusztatelkeken ázott az inséges nép.⁵⁾ Már az 1690-dik évi adófelvetés lajstromában sűrűn találkozunk

²⁾ Jkv. 1671: 87.

³⁾ Szilágyi I. Magyar Nemzet története VII: 398.

⁴⁾ 1690 máj. 25-én újabban felvetett adó.

⁵⁾ 1692 évi Conscriptio.

némely gazda neve után efféle gyűjtő megjegyzésekkel: Lakók: csatáriak, vagy: szőlősiek, vagy: püspökiek, vagy: békésiek. Ilyenek felől határozza 1690. szept. 7-én a tanács: „A mostani szomorú háborgó időben, akik magokat helyekből kibontakozván, ide futnak, jóságok is befogadtassék; ha pedig maga be nem jő, jóságja is be ne bocsáttassék. Azok is pedig, kik magokkal együtt nevezetes jóságot, kiváltképen sőt, bort hoznának be, tartozzanak hirt tenni⁶⁾”

1692. évi conscriptio pedig névszerint is megnevezi a még akkor is itt tartózkodó vidékieket, összesen 161 embert. Tizenhatalan vannak a bihariak; tizenhatan a püspökiek, akik 1689-ben a törökök dulása elől ekklesiájok becsesebb ingó vagyonát, urasztali készleteit, két harangját idehozták s Pap Miklós kereskedő hűségére bízták; tizenegyen a kismarjaiak; nyolczan a pércsiek, heten a szalontaiak; ketten—hármán—négyen vannak Szathmárról, Komádiból, Tényöről, Fugyi Vásárhelyről, Keresztesről, Derecskéről, Telegdről, Semjénből, Diószegről, Nagyrévről, Kigyósról, Ormánczról, Pérről, Böszörményből, Dancsházáról, Harsányból, Kenézzől, Bagamérről, Adonyból, Sámsnból, Csatáról, Bagosról, Henczidáról, Pályiból, Létáról, Bajonból, Körtvélyesről, Piskoltról és más helyekről. Némelyik bujdosónak neve után megjegyezte az összeíró: „visszamegy;” másiké után: „van két ökre;” — „négy ökre.” Am minél kevesebb az ilyen tehetősebb idegen. Akad közöttük néhány oláh is. A többi mind magyar. Az egész névsorban egyetlen német hangzású nevű fordul elő: Paterman Márton.

Hányan kerültek vissza ezek közül elhagyott szülőföldjükre? Hányan olvadtak be a debreczeni polgárságba?...

⁶⁾ Jkv. 1690: 654.

Fogadás.

Fogadást tettek, a legény' s a leány: Egymásé lesznek a szüret után.

-- Meg ne csalj! mondta a legény — szentem!)

Mert a Tiszából fognak ki engem!

Es várt a leány, de szüret utána Szemet vet a legény más leányra, Aztán pap elé is azt vezette... A leányt meg a Tisza fölvetette.

(Debreczen.)

Zivuska Andor.

NAPI HIREK.

A honvédek és a Gotterhalte Hadházon.

A szomszéd Hajduhadházi vettünk olyan értesítést, melynek igazalmosságában nincs okunk kételkedni, mely éppen azért felháborító és érdemes arra, hogy a kégvisselőlőházban is szóvá tegyék ezt az újabb Gotterhalte-s esetet. Csak a mi különös helyzetünk, a mi porba tiport alkotmányosságunk és aranybilincses szolgátságunk mellett képzelhető, hogy ilyen képtelenség megtörténhetik, a milyennek a megtörténtéről Hadházi értesítik lapunkat. A gyűlölt, vérlázító hóhérnóta hangjaival, mint valami leigázott földön, úgy ingerelnek, úgy czéreznek bennünket. Még sé több fájdalom, ha a honvédségünk valamely ténykedéséhez fűződik ilyfajta inzultus, melynek tisztázása elvárható, elvárható különösen ma, midőn a katonai hatalom és osztrák szellem tulkapásai miatt fejtezőre van állítva országunk, nemzetünk békéje. A hadházi Gotterhaltezésre vonatkozólag

ugyanis a következő, méltán keseredett értesítést vesszük f. hó 20-diki kelettel:

Abban a szerencsés helyzetben vagyunk, hogy a debreczeni 3-dik és a nagyváradi 4-dik honvéd gyalogezred városunkban táborozik. — Ma délben érkezett meg a 4-dik gyalogezred s a zenekar a **Gotterhaltét** hozta a tiszteletére.

Dicső honvédek és a Gotterhalte !!

Csak az az egy a sajnálatos, hogy épen a déli ebédnél ültünk s nem részesíthettük méltó ovációban, mindössze 3-4-en zughattuk el a magunk érzelmei kifejezésül a „czoki“ és „abczug“ méltó dicséretet,

Node itt se térzenéznek ebben a 20 esztendőben — Gotterhaltéval — erről jót állunk.

Nincs semmi okunk vélekedni, hogy így esett meg az eset. De ha így megeshetett, kérjük mi, de kérdezzék meg oda-fent a képviselő urak is a honvédminiszter urtól, hát türhető ez? — És a Gotterhaltézésnek legalább ilyen magyar városban, legalább a honvédségnél lesz-e határa?

Az orosz táncz és a magyar csárdás.

Az Angelotti Vilmos tegnapi 30 éves jubileuma gyönyörűen sikerült. Az a bizonyos gombostű nem fért volna el, oly zsufolásig megtöltötte a díszes közönség a legutolsó zugolyt is, még a szép direktorné toilett asztalkájából is terítéket rögtönöztek. Meg is érdemli Angelotti a debreczeni közönségnek e meleg pártfogását, mert a mellett, hogy a szó legigazabb értelmében magyar szellemet igyekszik beleönteni a lenge muzsa e legelső birodalmába, Debreczenhez őt és családját valódi vonzalom és szeretet csatolja, melynek mindég kifejezést ad, ha a világnak legtávolabb részén működik is. Ezen sorainknak azonban — mint felírása mutatja — nem csupán az Angelotti dicsérése a célja, hanem egy őszinte magyar szó Angelottihoz, ki midőn tegnap érdemeinek méltó elismerése gyanánt ezüst érmet, koszorukat és a szeretetnek számos tanubizonyságát kapva — meghatottan szólott, s magát „egy jó magyar gyerekek“ nevezte, tehát mi is azt mondjuk: hallod-e jó magyar Angelotti? A tegnapi változatokban gazdag műsor utolsó pontja volt a P e s c h o f f orosz csapatja. Egy kis alacsony szöke muszkaember jelenik meg a színpadon, körülvéve négy gyönyörű orosz tündérrel, kikkel együtt festői nemzeti viseletükben mutatja be az oroszok szilaj nemzeti tánczát. Minket magyarokat is lelkesedésbe tudott hozni ez a hamisítatlan nemzeti népviselet és a valódi orosz táncz, pedig a mi szép magyar viseletünk és nemzeti csárdás tánczunknál nincs szebb a világon, csak jól kell kiválasztani, megcsináltatni a ruházatot és ügyes tánczosokat és ügyes

és a mi szintén kívánatos, bájos szép magyar nőket kell kiválasztani. — Kérjük tehát jó Angelotti igazgató urat, nem tudna-e a magyar csárdásnak ő is egy ily szép csoporttal a külföldön hasonló propagandát csinálni — melyet aztán bemutatna előzőleg és utólag a magyaroknak — a debreczeni közönségnek is!?

Szabadságolások.

Tóth Mihály mezőrendőrkapitány ma kezdi meg egy hónapra terjedő szabadságát, mely idő alatt Orosz László rendőrfogalmazó helyettesíti. — Bernáth Kálmán kir. járásbíró hat heti szabadságra ment, mely idő alatt Bay Ádám kir. aljárásbíró végzi hivatali teendőit.

A műhelytelepi humánus bánásmód áldozatja.

Egyik előző számunkban szóvá tettük, hogy a debreczeni vasuti gépjavitó műhelyben bizonyos nevezetű Gyenes Kálmán segédmérnök milyen durván bánt a felügyeletére bizott munkásokkal. Legutóbb is egy Jakab Gyula kárpitóssal ki — munka nem lévén — egy napi szabadságot kért, olyan modorban bánt el, ami alkalmas arra, hogy a munkások elkeseredését végsőig fokozza. Ugyanis a durva elbánáson felül ezt a munkást még meg is büntettette 5 koronáig. És pedig olyan ürügyek alatt, mert a munkás vele szemben „tiszteletlenül“ viselkedett. Ez a közleményünk kellemetlenül érintette a gépjavitó műhely vezetését és valóságos vészbírósgát tartottak, hogy megtudják, kitől tudta meg szerkesztőségünk a hírt. Első sorban is Jakab Gyulát vették elő, a ki természetesen nem vállalta, hogy ő adta hírül lapunknak az esetet. És ez igaz is. Az eset szereplőjét Jakab Gyulát csak ma láttuk először, mikor is ő azért jött hozzánk, nevezük meg a hír szerzőjét, mert őtet gyanúsítják a hír közreadásával, sőt nemesak gyanúsították, de határozottan őtet is vádolják a hír behozásával. Az ilyen „árulkodó“ munkással pedig a segédmérnök ur nem hajlandó együtt dolgozni, a minek aztán az lett a következménye, hogy Jakab Gyulát elbocsájtották a gépjavitó műhely szolgálatából. A felügyelő ugyanis felhívta, hogy mondjon fel, mert ha önszántából nem akar távozni, egyszerűen elbocsájtják. Ezeket már maga Jakab Gyula adta értesünkre, akit valóban a legártatlanabban üldöznek el, mert ismételt hangoztatjuk, hogy Jakab Gyula esetét a műhely teleptől teljesen független helyről hallottuk. A kidobott munkás most az igazgató sághoz fordul ügyének igazságos megítéléséért. És bizik abban, hogy az igazgatóság részrehajlatlanabban, igazságosan, méltányosan jár el vele szemben és azért nem veti ki állásából, hol őt éven át becsületesen megfelelt, mert a segédmérnöknek (kinek bánásmódja miatt különben értesülésünk szerint a többi

munkások is elvannak keseredve), — érdemtelten eljárását rabszolga módon nem nyelte el. Hisz talán nem volnánk még itt a szi-bériai olombányokban? És értelmes, tisztességes, képesített munkásokkal szemben már nincs helyén a kancsukás modor!?

Nem lesz házbéradó Debreczenben.

A házbéradó ügyében örvendetes hírt közölhetünk a polgársággal. Fővárosi tudósítónk értesít bennünket, hogy Lukács László pénzügyminiszter a házbéradó ügyében meghozta döntését és pedig Debreczen javára. Debreczenben ezidőszerint még nem lehet a házbéradót kivetni.

Szerencsétlenség a fürdőben.

A tikkasztó hőségnek tegnap délután áldozatul esett egy 50-60 év körüli gazdalkodó, kinek kiletét még ezideig nem sikerült megállapítani. Fürödni ment a Margit-fürdőbe és amikor a gőzfejlesztő szobába betért, hirtelen összeesett. A fürdő személyzete és a tulajdonos mindent megtettek, hogy eszméletre térítsék, de sikertelenül. Beszállították a kórházba, de ott sem tudták magához téríteni. Az orvosok megállapították, hogy agyszélhűdés érte. Állapota válságos.

Az almádi-i Kossuth-szobor.

A l m á d i r ó l jelentik, hogy az almádi Kossuth-szobor-bizottság dr. Óvári Ferenc országgyűlési képviselő elnöklésével legutóbb tartott ülésén megvásárolta Holló Barnabás háromezer koronás Kossuth-szobrát s megrendelte a szobor talapzatát 240 cm. magas almádi vörös kőből. A szobor lelelezési ünnepélye augusztus 23-án, vasárnap lesz, a mely alkalommal Eötvös Károly országgyűlési képviselő fogja az ünnepi beszédet mondani. Kossuth Ferenc a szoborlelelezési ünnepélyen való személyes megjelenését megígérte.

Gróf Zichy Hermann halála.

A veszprémmegyei Vörösberény községben tegnapelőtt meghalt gróf Zichy Herman, aki évekkal ezelőtt a körmendi kerület országgyűlési képviselője volt és a Kossuth-párthoz tartozott. Annak idején gróf Zichy Hermann lemondván mandátumáról, Amerikába ment lakni és több éven át élt ott. — Tavaly birtokot vett Veszprémmegyében és családostul ott telepedett le. Halálát szív-szélhűdés okozta.

Egy község pusztulása.

Komáromból jelentik: Mőcsa községben szombaton óriási tűz dühöngött. A veszedelemben mentésre gondolni sem lehetett. Egyszerre egész házsorok állottak lángban. Kivonult a komáromi tűzoltóság, mely azonban a nagy vízhiány miatt ugyszólván tétlenül nézte a pusztulást. 200 ház esett a tűz áldozatául. Elpusztult a katolikus templom is, melynek harangjai összeolvadtak és a lángtengerbe zuhantak. Benn égett sok gazdának összes butora, lovai, tehenei és aprójószágai. Az alispán kirendelte a csendőrséget a vagyon biztonság megóvása végett.

Üzlet felosztás.

— Az üzlethelyiség kiadó.

Mint hogy jelenlegi kereskedésemet felosztatom, a még raktáromon levő összes áruimat gyári áron alul is, nagyon olcsó árakon árusítom el. A midőn ezen alkalmi vásárlásra a t. közönség b. figyelmét felhívom, ajánlom magamat

kiváló tisztelettel

Mayering Gyula

— Felszerelés eladó.

— Az árukészlet együtt is eladó.

kézmű, rövidáru kereskedése kistemplommal szemben, Piacz-utca.

Szabadságon.

Oláh Károly közművelődési tanácsos egy havi szabadság időre Lovranába utazott. Távollétében szakosztálya ügyeit, mint helyettese Vargha Károly tb. v. tanácsos látja el.

A hol minden óra rosszul jár.

Az ország, a hol minden óra rosszul jár: Japán. Ennek pedig nem a japáni órák ez okai, azok elég jól tudják a mesterségüket, hanem Japán földje az oka, a melyet szinte állandó hullámzásban tart a belső erők nyugtalansága. Sehol annyiszor nincs földrengés, mint Japánban, a hol átlag minden három-négy napban megrendül a talaj. A japáni ember ezt már úgy megszokta, hogy nem is törődik vele: de bajt csinál a sok földrengés a pontos időmérésben. Ez első sorban az asztronómusoknak kellemetlen: a tokiói csillagvizsgáló-intézetben szakadatlanul kísérleteznek, hogy valamiképpen segítsenek a bajon. A hol az időmérés tökéletes pontossága nagyon fontos dolog: ott tudvalevőleg az ingaórának nagyobb a becülete, mint akármilyen más szerkezetének. Már pedig a földrengés éppen az ingát hibbantja meg leghamarább, úgy hogy a tokiói asztronómusok rá vannak utalva az ingaóránál kevésbé szabatos kronométer segítségére is. E mellett földrengés-jelző készülékeket is használnak és az ezek adatai alapján történő átszámítás segítségével tudják csak az eltéréseket megállapítani és kikorrigálni.

Esküdtbíró elé tartozó büntettek — versben.

Koródy Sándor máramaroszigeti jogakadémiai tanár szép sorrendben hexameterekbe szedte azon bűnügyek lajstromát, melyek az esküdtbírók ítékezése alá tartoznak. A hexameterek a következők:

„Esküdtbíró hivatott ítélni tizennyolcz
Sulyos büntetben, hol öt évnél több a vezekies,
Felségsértésben s ki királyt bánt tettelesen, ki
Hütlenségbe esik, fellázad, pénzhamisít, vagy
Jogtalanul valakit foglyul tart évnegyeden tul;
Szándékos emberölés, gyilkosság, vagy ha ki-
(tétel)
Vagy sulyos sértés okozással életet olt ki;
Lány s gyermekrablást aljas czéljából kö-
(vetett el;
Fogva kinez valakit, szolgál ad idegenbe;
Kutat megmérge, közegészségügyre veszélyes
Cikkeket árusít; ha hajót, vaspályavonalt
(ront
S általa életet olt, vagy testet sért sulyo-
(sabban;
Rablást, gyujtogatást követ el, vagy áradat
(által
Emberi lény életét tudvást tenné ki ve-
(szélynek
Mindezekon kívül esküdtbírói ítélet
Sújtja a ve-ztegetés legterhesbb sulyu
(faját is;
Végül azt, ki a fentjelzett bűnökre tö-
(megben
Vagy sajtó utján nyilván izgatni merészel.“

Valószínű, hogy aki e kis versezetet alaposan betanulja, nem fog eltévedni az esküdtbírói büntettek elsorolásában. Hogy azonban mindenek dacára nem téved-e bele valamelyik paragrafus utvesztőjébe? az nagyon is valószínűtlen.

A kivándorlás Máramarosban.

A vármegye alispáni hivatala most állította egybe a kivándorlás félévi kimutatását, amely szerint az elmúlt félév folyamán 3075 ember vándorolt ki a vármegyéből. A múlt év folyamán az első félévben a kivándorlók száma 1980 volt, tehát ez évben 1095 tel több volt. A kivándorlásból legtöbb esik Amerikára és Romániára. A járások közül legtöbb volt a kivándorlás a huszti és técsői járásokban.

Megölte a feleségét.

Budapestről írják; ma délután a Zuglóban, az Óv-utczal 3. számú házában hitvesgyilkosság történt. Ihász Ferencz hatvan-két éves bognármester agyonlőtte a feleségét, Kovács Erzsébet hatvanegy éves asszonyt. Harminczöt évig élt Ihász Ferencz a feleségével s mégsem tudta megszokni a főztjét: azért ölte meg az asszonyt, mert — — kozmás volt a leves. A gyilkosság felkeltőkor történt, a terített asztalnál. Rövid czivódás után a férj elővette revolverét s kétszer mellbe lötte feleségét, a ki vértől borítva, eszméletlenül összerogyott. A lövés zajára berohantak a házbeliel s először az asszony mentésére siettek. Elhívták a mentőket, a kik sulyosan sebesültet a Rókus-kórházba vitték alig értek a kórházba, az asszony meghalt, holttestét a bonczoló-intézetbe szállították. A míg a szomszédok az asszonyt kórházba vitették, a gyilkos férj megszökni próbált. Kiszaladt a zuglói rétekre, de szökését többen észrevették s utána futotak. Az öreg ember nem bírta soká a futást, s a mikor üldözői utólérték, ellenük fordult s többször rájuk sütötte revolverét. A golyók nem találtak s két munkasember rávetteite magát a gyilkosra és bunkóval úgy föbe ütötték, hogy elvágódott a földön. Ezután rendőrt hívtak, a ki bekötözte Ihász Ferencz vérző fejét s bekísérte a főkapitányságra. Az ügyeletes rendőrtisztviselő nyomban vállatára fogta a gyilkos férjet, a ki csodálatos egykedvűséggel fogadta a hirt, hogy felesége azóta belehalt sebébe a kórházban. Még bosszankodott azon, hogy üldözői közül is miért nem terítették le nehányat a kilőtt revolvergolyók. Ihász Ferencz különben három hónappal ezelőtt már agyon akarta löni a feleségét; azt hitte, hogy az asszony az ágyban fekszik s belelőtt az ágyba, a mely azonban üres volt s a golyó csak a szalmazsákot furta keresztül. A rendőrségen ekkor elvették tőle a revolverét és szabadon bocsátották. Az őszbeesavarodott fejű gyilkos meg van elégedve tetteivel s amikor a rendőrtisztviselő a gyilkosság következményeiről szólt neki, így felelt:

— Inkább eszem a rablevest, mint a mit az az asszony főzött nekem.

Száz koszoru.

Kegyeeles, hazafias cselekedetre határozta el magát Sárváry Samu szilágy somlyói polgár. Azt határozta el ugyanis, hogy száz babékoszort helyez el a nemzet nagyjainak szobraira és sirjukra. A koszoruk közül harminczat Aradnak szánt és pedig tizenháromat a vértanúknak, egyet Lenkey János, egyet a honvédek sirjára, a többi tizennégyet pedig Aradon elesett 48 as tiszték sirjaira. A lelkes hazafi most Nagybanján járt és amint onnan jelentik, megkoszoruzta a nagy színművésznék, Lendvay Mártonnak szobrát, valamint koszort helyezett el a szomszéd Koltó községben nyugvó gróf Teleki Sándor 48—49-iki honvédezedes sirjára.

A fegyverekkel való kereskedés korlátozása.

Láng Lajos kereskedelmi miniszt. legutóbb valamennyi másodfoku iparhatósághoz rendeletet intézett, amelyben közli, hogy a honvédelmi miniszter a tényleges állományu honvéd-fegyvermestereknek fegyverekkel s az ezekhez tartozó szerelékkel és fegyveralkatrészekkel való kereskedés üzését megtiltotta. Ugyszintén megtiltotta nekik, hogy az említett czikkek beszerzésére egyes czégeket reklámszerűen ajánljanak. A keresk. miniszter felhívja a II. foku iparhatóságokat, hogy a rendeletet mihez tartas végett közöljék az alsófoku iparhatóságokkal.

Különös fogadás.

Albion fiai a versenyre és a fogadásra tudvalevőleg mindig készek. A legbolondabb dologra is akad vállalkozó. A múlt hetekben egy Florance nevé nő fogadott, londoni Mansion-housetól egészen Hammersmithig vagy hétórát ut cake walk tánczlelésben fog ellejteni. Akenguruval versenyre kelő hölgy dicsőségét megirigyelte egy másik nő és ez fogadott, hogy egy fagolyón a westminiszteri palotától 8 nap alatt Brightonba megy. A verseny kezdetének napján óriási eső kerekedett, de ez a vállalkozó hölgyet nem riasztotta vissza. Magától értetődik, hogy a golyóra tapadó sar és eső nehézzé tették vállalkozását, miért is az ut folytatásáról csakhamar inmondott. Másnap ismét felállt a golyóra és bár az eső szakadt, utnak indult és oly ügyesen, oly fáradhatatlanul „dolgozott“, hogy a kitűzött idő előtt megérkezett Brightonba. Mikor a golyóról leszállt, jobban mondva a faradságtól leesett, az ujongó tömeg vállaira kapta és diadalmentben vitte be a városba, kisasszony azonban a kimerüléstől, a megerőltetéstől beteg lett és csak az a vigasza lehet, hogy tizezer koronát nyer.

Ingatlanok forgalma.

Nagy Gabor és neje Győri Julianna veszik a debreczeni 261. sz. tjkvbeli 1 hold 450 négyszögöl ondódi földet. Helmezi József és neje Szabó Zsuzsanna-tól 1000 kor. Ilj. Pataki György és neje Németi Mária veszik a debreczeni 7651. sz. tjkvben foglalt 5 hold 893 négyszögöl ujosztásu földet Kövári Sándorné Csobai Zsuzsanna-tól 3800 koronáért.

Debreczeni rövid hírek.

A katonaság köréből. A honvédelmi-minisztert Löbert Vilmos ezredőrvost Kaszáról a debreczeni 3. h. gy. ezredhez áthelyezte. A 39. gy. ezred ma reggel Hadháza ment, hol 2 napig gyakorlatozik. Az ezred e hó 25-én megy Radna Lippára a király gyakorlatokra. — **Eltűnt tanuló.** Veres Jenő nyomdász tanuló napokkal ezelőtt eltűnt a szülei lakásáról. A rendőrség kutatja holletét. — **Betörés.** Két jómadar, Rakovits Zsigmond és Schatz Emil az elmúlt éjjel betörték Gyémánt Samu földbirtokos Széchenyi u. 11. sz. lakásába, ahonnan értékes ágy és ruheneműeket loptak el. A betörők zavartalanul működtek, — mert Gyémánték a tanyán vannak. A tettesek egyikét Rakovitsot letartóztatták, Schatz megszökött. — **Eltűnt cseléd.** Takaç Róza cseléd eltűnt szülei lakásáról. Anyja azt hiszi, hogy szerelmi bánatában öngyilkosságot követ el. A rendőrség keresi az eltűnt leányt.

Popper Dávidné

okleveles szülésznő lakása Debreczen, Hatvan utca 31 sz. az udvarban.

Dr. Boldisár Kálmán

Rákóczirol és a kuruczokról írott könyve lapunk kiadóhivatalában 30 fillérért kapható. Kapható lapunk összes kihordóinál, a tözsdékben és könyvkereskedésekben.

Papp Zoltán**és a miniszterelnöki program.**

A képviselőház ülésének érdekes napja volt a hétfői is. Különösebben érdekes ez a nap reánk nézve, mert ekkor a vidékünkbeli tüzes magyar országgyűlési képviselő, Papp Zoltán tiszalöki követ szóalt fel és hosszú de érdekes beszédeben — közben szünetet is kért — melyet figyelemmel és helyeslé-

sekkel kísérték az ellenzéken, konstatalta, hogy a mostani akció az ország érdekében folyik.

— Azt akarjuk — mondja zajos helyeslés között — hogy a tartományi színvonalból kiemelkedjünk; azt akarjuk, hogy ne nagyhatalmi hóbortok után szaladgáljunk, hanem biztosítsuk az ország polgárainak megélhetését. Lamentációkra nincs már időnk, az aktív cselekvés terére kell lépnünk. Az ellenzék szintén a törvényes rendet akarja az országban visszaállítani, ez azonban csak a nemzet jogainak megadásával lehetséges.

— Igaz! Ugy van! — bizonyítja a baloldal.

A miniszterelnök semmi nemzeti vívmányt nem hozott. Mindenben Széll Kálmán politikáját akarja követni. Ha Széllnek emiatt bukni kellett, bukni kell Khuen-Hederváry grófnak is — mondja élénk helyeslés között.

Beható kritika alá vette ezután a miniszterelnök politikai működését, programját s ama meggyőződésének adott kifejezést, hogy a közjogi vitáknak végre véget kell vetni.

— Helyes! Helyes! — kiáltják jobbról.

— Helyes — mondja Pap — ezt el is érzük, ha elfogadják határozati javaslatomat, melyben kérem utasítani a kormányt, hogy 48 óra alatt terjesszen be törvényjavaslatot a magyar vezényszónak, magyarzászlónak és jelvényeknek a hadseregben való érvényesítéséről. Zajos helyesléssel fogadta az ellenzék a határozati javaslatot, míg a jobboldal egyszerre néma lett.

Végül kifejtette, hogy az ígéretekben bizni nem lehet, törvényben biztosított garanciák kellene. Beszédét megéljezték.

Innét-onnét.

— Julius 21. —

(Sportolás a vidéken.)

A Fehér Gábor által szerkesztett „Szoboszló és Vidéke” újságból olvassuk, hogy a lovas hajduk fészkeben oly annyira felszaporodtak a sportolás barátai és barátai, miszerint ott már kevésnek bizonyul egy tenis pályá . . . De nemcsak Szoboszlón, de mint utóbbi kintjártunkkor tapasztaltuk, Nánáson is vigan és kedvvel tenisznek az aranyifjúság.

Örömmel veszem jegyzésbe a sportolás terjedését a vidéken; de még inkább örvendének ha a vidékünkbeli nagy népes magyar városokban, eréjéhez mért határok között, torna egyesületeket alakítana a testedzes különféle szép és férfias nemeinek gyakorlására; mert minden egyéb ebből származó előnytől eltekintve, a kártya asztal, a tivornyázás kevesebb időt rabolhatna tőlük. Különösen könnyen kivihető volna a tornaegyesületnek alakítása a gimnáziumos városokban, mint Karczag, Böszörmény, Nánás stöbbi, hol, bizonyos feltételek és kötelezettségek mellett, felszerelt tornatermek állanak a rendelkezésre.

(Az idegen majmolás.)

Nekem csak az ellenszenves a mi társaságaink sportolásában, ebben is az idegent majmoljuk, holott még az ősidők óta maradtak fent oly edző játékaink, melyek a magyar kedélynek és vérkeringésnek leginkább megfelelnek és melyeknek hódolva a fiatalság, nem hívná ki maga ellen annyira a jóvidéken szokásos csufondároskodást, mint az idegen majmolással.

(Engesszer Józsi külföldön.)

Népszerű és vidám Engesszer Józsi barátunk, ki ugyis mint a nagy daiárdának kiváló működő tagja, de ugyis mint a lo-vagló egyesületünk Basahalmon innen Basahalmon túl kedvelt művezető titkárja ösmert a legszélesebb körökben, saját külön derék hajdu orvosunk, a derék Nagy Kálmán doktor buzdítására külföldi utra szánta magát. Természetesen debreczeni fogalom szerint kell értelmezni a „külföld” kifejezést . . . Hajdunánásra, Eleknapozni rándult ki Engesszer Józsi, a Nagy Elek főgimnáziumi igazgató neve napjára, mely évek óta a leg-sikerültebb, legbarátságosabb névnapok közé számítódik.

Történt ugyan, hogy miközben a nánási „viczinális” bórdivánján izzadtak Józsiék, Kálmán doktor riasztgatta a Józsit, miszerint a nánási borok a „madzagszakító” tulajdonságokról nevezetese . . . Bár egy akót megihat eme savanyuságból az ember, a felfuvódás következtében legfeljebb a — madzag szakad el . . . Hogy azonban Kálmán doktor csak évődött Józsival, a másnap este hazautazáskor Józsiink bizonyította, ki mámoros elragadtatással emlékezett az Elek napi — illetőleg egyik délutántól másik délutánig tartó névnapj asztalnak nemcsak a pompás fogásairól, de itókáiról is . . . mely borital, hogy izletes, megfelelő borital volt bizonyítja Józsiinknak az eljárása, ki midőn a hajnali vasúthoz egy fogat előállott, a társakkal elébb a fogat kerékét, majd a rudját akarta kivenni és midőn ez nem sikerült, az egyik lónak a kantárszárát dugták el . . . Így természetesen nem indulhattak ki a vasúthoz. Délutánig maradt együtt a vig társaság poharakat ürítgetve az Engesszer Józsi külföldi utazásainak ilyen pompás sikerére, mely alkalomból a nánási siller is felnyerte az egri nevet.

nemes Portörő Kelemen.

Angelotti jubileuma.

Ki gondolta volna még csak 15 évvel ezelőtt is, mikor a magyar ember már megcsömörlött a Blaué Katz féle trágárságoktól, hogy nekünk még magyar orpheumunk is lesz? Még pedig tisztességes magyar orpheumunk a hova arczpirulás nélkül elmehet akár melyik zárdában nevelt hajdon.

— Igaz hogy orpheumi irodalmunk nem tartott épést a kívánalmakkal es többnyire németből fordították a rosszabbnál rosszabb couplet-kat és olyan furesaságok kerültek ki ezen fordításokból, hogy a németben gyakran előforduló „das ist mir Wurst” szót is fordították le „az nekem kolbász.”

No de megmagyarosodott az orpheum és ez az Angelotti érdeme, no meg a kedves feleségéé, a ki maga is már nem egy couplet fabrikált.

Tegnap volt harmincz esztendeje, hogy ez a budapesti születésű ember fáradhatlanul veri a billentyűket, még pedig oly pompásan, hogy soha egy hamis hang nem kerül ki zongorájából.

A jubileumára aztán olyan műsort állított össze, a mely díszére vált volna még a Somossy mulatónak is, mikor virágában volt.

Van három énekesnője, két kitünő komikusa, jó tánczosnői. Equilibristái utólréhetetlenek, akrobatái bámulatosak. Hanem az est fénypontja mégis az orosz tánczosnők és vezérük Peschkoff volt. Ezt az urat már régen ismerjük s mindig bámutatra ragadt bennünket. Nemzeti jelmezük káprázató, a dallamok, melyre tánczolnak fülbe

mászó, a tánczosnők szépek. Önkéntelen eszünkbe juthat, hogy miért ne állíthatnánk mi össze ilyen magyar csoportot? Nincsenek a mi dalaink épen olyan érdekesek? Nemzeti viseletünk sem áll hátrább, a mi pedig a szilajságot illeti, nézzünk meg akár-melyik uri bálban egy souper-csárdást, kell annál valami örültebb?

Visszatérve az Angelotti párra, meg kell adni, hogy a vendégekkel kedvesen tudnak bánni. Az igazgatóné bár ritkán lép fel nagyon megállja helyét a színpadon, de nem is csuda. hiszen még nem is olyan régen kedvelt soubrette volt Budapesten, a hol Komlóssy Mariska név alatt működött.

Téves tehát az a felfogás, hogy a kedvelt igazgatóné Saroltának hívnák és hogy az Angelotti olaszos neve csak összetétel Engelből és a felesége rövidített nevéből.

A közönség igazán kitett magáért. — Annyian voltak, hogy sokan mentek vissza, nem lévén hely.

Eszünkbe jut ilyenkor az a 45,000 forint a mely összeg már a nyári színházra félre volt téve és a melyet oly könnyelműen elherdáltak.

Bezzeg jó lenne most az Urania színház előadásait nézni benne, a Bioskop is jobban elérhetne benne, mint a kis ponyva sátorában, a mely naponként háromszor is megtelik, Angelotti pedig nagyobb társulattal vonult volna belé. Ne feledjük el, hogy Debreczen lakossága rohamosan közeledik a százezerhez. A jelenleg felveendő nagy kölcsönnel sem gondoskodtak arról, hogy az a 45,000 forint vissza térítessék. Így nem lesz nyári színházunk és Angelotti marad a „Bikában”. Adja az ég hogy még számos éveken keresztül gratulálhasson az ő kedves publikumának az új évek alkalmából a helyi lapokban.

K.

Vasvári Pál a gyalui havasok hőse.

(És a debreczeni Rákóczi csapat.)

Az „Ellenzék”-ből vettük át ezen részben debreczeni vonatkozású történeti érdekű közleményt:

Az 1848. márcziusi napok ifju Demostenesének, Vasvári Pálnak közelebről volt a halála érfordulója. Vasvári Pál ritka tehetségű fiatal 22 éves tanár volt. A Teleki Blanka grófnő által főuri kisasszonyok részére alapított leányiskolának volt a tanára. Tehetségeinél fogva közel állt ahhoz, hogy egyetemi tanárrá kinevezzék. Ékesen szólása miatt második Kossuthnak nevezték.

A szabadságharc idején oda hagyta a kathedrát és a küzdők sorába állott. Debreczenben nemes ifjakból Rákóczi szabadcsapatot alakított, melynek őrnagya lón. E szabad csapatot a Bem tábornok erdélyi hadseregéhez csatlakozott. Bemtől 1849. június havában Vasvári azt az utasítást kapta, hogy a gyalui havasokat az oláh martalócoktól tisztítsa meg, hogy a közlekedést a havason át Kolozsvár—Bánffy—Hunyad között biztosítsa.

E parancs vétele után Vasvári a csapatával s a becsi halálfejes legio néhány századával elindult Bánffy-Hunyad felől, M.-Gy. Monostorról a havasra. Egy másik csapat Gyalu felől kellett volna, hogy felvonuljon, azonban Bem visszarendelte az expedíciót.

Sajnos, e rendeletet Vasvári nem kapta meg, felvonult a havasra s jul. 5-én a Marisál község egyik fennsíkján, a Funtinellen töltötte az éjet. Hajnalban jul. 6-án az

oláh martalóczok a sereget megtámadták. A nagy ködben hasra feküdtek az oláhok és úgy lötték a minden oldalról körül vett magyar sereget.

Vasvári Bánffy-Hányad felé vis szavonulást parancsolt, azonban a mély erdei uton az ágyukkal és szekerekkel nehezen tudtak le haladni, mert az oláhok az ut két szélén levágták és bedöntették az utba a fenyőfákat. Vasvárit az ut derekán, a mint az ágyuját védelmezte, vadállati kegyetlenséggel megölték. Togy Szimeon bocsonya volt a fiatal vezér megölője. Ez oláh 1882-ben, mint 82 éves ember még élt. A sereg kétharmad része oda veszett. A martalóczok meztelenre vetkeztették az áldozatokat és ott hagyták az erdei vadak prédájául temetetlenül. Néhány nap mulva egy oláh pópa kíséretében szorosan keresték a Vasvári holttestét, de nem találták meg. Eltűnt, mint a szabadságharcz lantosának Petőfinek a holtteste. Az ereklye muzeum lerajzoltatta azt az oláhot, a ki e hőst megölte, Trevelján, a cambridgei egyetem történelmi tanára, egyéb történelmi adalékokkal együtt elkérte az arckép másolatát, hogy bemutathassa hallgatóinak, milyen vad kinézésű az értelemnek alacsony fokán álló alakok voltak azok, a kiket a reakció, a magyar nemzet ellen felbujtogatott. A rajzot Nagy Gyujta rajztanár készítette el. Kovács Janos gimn. tanár küldötte azt el, a magyarok iránt rokonszenvező tudós professzornak.

CSARNOK.

II. Rákóczi Ferencz fejedelem.

(Regényes történet.) (30.)

Írta: **ifjabb Mórincz Pál.**

Sikertelen alkudozás.

Ezen nevezetes, nagy nemzeti jelentőségű gyűlés után újból megkezdtek az alkudozásokat. Nagy-Szombatban tanácskoztak a két rész megbízottai. Am hiába, mert a császár követei csak akadékoskodtak, csak mérgeztették az ügyet, a magyarság hazafias, nyílt kivánságai és ajánlatai előtt kétszínűen bujkáltak. A külföldi hatalmak jelen volt küldöttei is gyalázatosnak, becstelennek bélyegezték a császári követek ezen kétszínű, hunczot eljárását.

A zsbói tiszteletes az akasztófán.

Időközben az együgyű öreg Herbeville tábornoknak sikerült Zsibónál Erdélybe törni. Erdély így ismét osztrák fenhatóság alá került. Maga Rákóczi is jelen volt a zsbói ülközetben, mely egyike volt a legvéresebb csatáknak. Forgács generális seregéből felü 4000 kurucz vitéz hullott el. A kuruczok itt erős és sánccokkal is erősített állást foglaltak. De erősítésük és elfoglalt hadállásuk titkát elárulta a német Herbevillenek a zsbói lelkész, aki elég aljas volt német bérbe szegődni. Így sikerült a német generálisnak nagy seregével a kurucz hadak gyöngébb oldalát áttörni, de irtóztató oroszláni védekezés után. A gaz pap elnyerte árulása jutalmát; mert midőn árulásából s a német tábornoktól hazafelé térőben volt, Zsibó ura, az erős Wesselényi elfogatta. És a kuruczok az áruló papot a templommal szemben állított magas akasztófára akasztották. Hol-lók, varjak lakmároztak fölötte. Aki arra felé ment, még a holttestét is leköpte az árulónak.

Erdélyből menekültek Rákóczi hívei. Elveszett Erdély.

Az udvariatlan Vak Bottyán.

Más részekben hadi szerencse koszoruzta a kurucz zászlókat. Különösen merre Vak Bottyán vezette hadait. Tótország szélétől Bécs külvárosáig pusztított, égetett mindent. Német, rác s egyéb labancz sereg nem állhatott meg előtte, Pálfi horvát bánt, mint a nyulat kergette kifelé az országból. Bécsujhelyig meg sem állott a vitéz bán; azonfelül a német kézben lévő dunántúli városokat és falvakat egymásután foglalhatta, rombolhatta. Oly udvariatlan volt az öreg após, hogy még csak vadászni sem engedte ki Bécsből császár urekat, már pedig a császár olyan nagy puszkás volt, grófságot is oda adott volna egy nyulért, hercegi koronát egy szarvasagancsért. Vad volt is elég a bécsújéki erdőkben. De mihaszna! Ha a várfalain kimerészkedett császár ur, az öreg Bottyán kuruczai mindjárt rajta csaptak. Császár urék szaladtak a vadak helyett. Azért mondta is a főfő vadász czimboráinak, Kinszki, Strattman, Kaunitz, ne meg a többi osztrák czimboráknak:

— Urak! Itt kell valamit cselekednünk. Ettől a goromba Bottyántól még nyulászni sem mehet az ember. Ha mindjárt békét kötünk is; de nem engedem tovább a vadászatot.

Látható, hogy micsoda nagy eszmék, nagy czélok vezették az osztrák császárokat, midőn a magok szórakozása s midőn egy nemzet létérdeke forgott szóban.

(Folyt köv.)

**Évenkénti előállítás
39 millió szelencze.**

NESTLÉ
gyermekliszt.
Teljes táplálék
csecsemők és gyomorbetegségek számára
legjobb havasi tejet tartalmaz.
Naponkénti tejfogyasztás 184000 liter.

Próbahasználatra 1/2 doboz ára 1 korona.

778-1903. v. k. sz.

Árverési hirdetmény.

A debreczeni kir. jbiróságnak V. 410/8—1902. sz. végzése folytán közhirre tétetik, miszerint Szolnoki mezőgazdasági takarékpénztár részére Koncz Ákos és neje, úgy özvegy Balogh Sándorné debreczeni lakosoktól 356 kor. tőke, ennek 190. decz. 8-tól számítandó 6% kamatai és eddig összesen 99 k. 11 f. perköltség erejéig 1902. évi február hó 11-én biróilag felülfoglalt és 2738 kor. becsült butorok és egyéb ingóságok **1903. július hó 28-án d e. 10** órakor kezdetét veendő és alperesek lakásán, nagyerdei 2 sz. városi villában megtartandó nyilvános birói árverésen, a legtöbbet ígérőnek azonnali készpénzfizetés mellett, szükség esetén becsáron alul is elfognak adadni.

Debreczen, 1903. évi június 28-án.

Oláh Géza bir. kiküldött.

Ritka alkalom!!

Leszállított árak!

Finom francia batiszt

divatos uj mintákban

27 és 32 kr.

Francia delinek

divatos uj mintákban

37 és 45 kr.

Jó mosó zefirek

15 és 19 kr.

Bosznay J. és Társa

divatáruházában

Debreczen, Kossuth-u. 5.

„BIOSKOP“

óriási KINEMATOGRAPH.

Debreczen, Szénavasártér.

Műsor:

Ma július 21-én

1. Birokverseny, nő és férfi közt.
2. Ur és urnő.
3. A hecsapódott csavargó.
4. Dráma a tenger fenekén.
5. Atalakuló művész jobb mint Fregoli.
6. Vilmos főherceg páncélos hajó viharban.
7. Delejes kard, mese a középkorból 7 képből.
8. Hagenbeck Károly állatkertje. 16 mutatvány a leguja b idomításokból 250 m. hosszú szenzációs.
9. Alaguti jelenet (beszélő kép.)
10. A kutya és a bohóc.
11. A kis falánk.
12. Jön az ezredes.

A nagy hőség miatt az előadások este 7 ó. kezdődnek. Minden 2-ik nap új műsor.

A n. é. közönség pártfogását kéri

NARTEN GYÖRGY.

Csere kerestetik izr. családnál egy 12 éves leány helyett a Szepességre.

Fiatal fűszerkereskedő segéd azonnali belépésre felvétetik. Czim a kiadóhivatalban.

Czimzéseket, német, magyar fordítást és más hasonló otthon elvégezhető írásbeli munkákat teljesít egy, e téren szakavatott egyén. Szives megkeresések e lap kiadóhivatalába kéretnek, „German Hongrie“ czimen.

Üzleti könyvek

csoda olcsón kaphatók Hoffman és Kronovitz könyvnyomdájában Piaczuteza 49.

Kitünő minőségű

pirszén (kocsz)

fűtésre és műhelyek számára, továbbá

kátrányépületek, zsindey és deszkatekők,
szőlőkarók bevonására

olcsó áron kapható

Debreczen sz. kir. város légszeszgyárában.

Millió hölgy

használja a „Feolin“-t. Kérdezze meg orvosát, hogy nem-e „Feolin“ a legjobb cosmeticai szer a **bőr, haj és fogaknak**. A legtisztább arc és legesenyebb kezek azonnal aristokratikus finomságot és formát nyernek a „Feolin“ használata által. „Feolin“ 42 legnemesebb és legfrissebb növényből összeállított szappan. Kezünk, hogy a „Feolin“ használata után az arcról a **ránckok és redők, bőrtüszők, pattanások, orrvörösség** stb. nyomtalanul eltűnik. „Feolin“ a legjobb fejhajtisztító, fejhajpólo és hajszépitő szer, megátolja a haj kihullását, kopaszodást és fejfájásokat. „Feolin“ a legtermészetesebb és legjobb fogtisztító szer. Aki a „Feolin“ rendszeren szappan helyett használja, fiatal és szép marad. Kötelezzük magunkat a **pénzt azonnal visszaadni**, ha a „Feolin“-nal nem lesznek megelégedve. Ár: 1 drb. 1 kor., 3 db. kor. 2,50, 6 db. kor. 4.—, 12 db. k. 7.—. Postadíj 1 db-nál 20 fill., 3 db-tól feffelé 60 fill. Utánvét 60 fillérrel több. Szétküldési főraktár:

Feith M. Bécs

VII. Mariahilferstrasse 38.

Raktár Debreczenben: Tóth Béla gyógyszerháza,
Muraközy László gyógyszerháza a Naphoz.**Schicht-szappan**

Védjegy

szarvas

vagy

kulcs**legkiadósabb és azért a legolcsóbb szappan.**

Minden ártalmas vegytéktől tiszta.

Mindenütt kapható!A vásárlásnál különösen arra vigyázzunk, hogy minden darab szappanon a **Schicht** név és egy a fenti védjegyekből rajta legyen.

513-1903 v. k. sz.

Árverési hirdetmény.

A debreczeni kir. bíróságnak Lp. II. 150/4-1903. sz. végzése folytán közhírre tételik, miszerint Donogán és Somossy bej. czég részére Szabó István debreczeni lakostól 97 k. 37 f. tőke, ennek 1901. é. decz. hó 31-től számítandó 5% kamatai és eddig összesen 65 k. 08 f. perköltés erejéig 1903 évi márczius hó 23-án bíróság lefoglalt és 1639 koronára becsült házbitorok, deszka anyagok, vetőgép és egyéb tárgyából álló ingóságok **1903. évi július hó 30-án d. e. 1/2 10 órakor** kezdetét veendő és alperes lakásán Péterfia-utczán 64 sz. háznál megtartandó nyilvános bírói árverésen a legtöbbet ígérőnek azonnali készpénzfizetés mellett, szükség esetén becsáron alul is elfognak adatni.

Debreczen. 1903. évi július hó 11-én.

Török Péter bír. kiküldött.

Hordókathasznált, de teljesen jó állapotban
transport és raktár (Lager) nagyságban
elad

üzletfelosztás miatt

Weiller Nep. János

utóda

borkereskedő czég

Pécsett.

Kopir könyvekszabadalmazott, kitehető regiszterrel (igen
czélszerű) 1000 lapos 2 frt 20 kr. 500 lapos
1 frt 20 kr-ért beszerezhető Hoffman és
Kronovitz könyvnyomdájában Piacz-utca 49**MIHALOVITS J.**

gyógyszertára s gyógyszerészeti műlaboratoruma a „Kigyó“-hoz

Debreczenben, Főtér 31. sz.

Ajánlja a következő, közkedveltségnek örvendő készítményeit:

Harmat-crèmearczépitő s bőrapólo kenőcsét, mely teljesen ártalmatlan,
nem zsíroz, tehát nappal is használható s az arcznak üde-
séget, finomságot s hamvasságot kölcsönöz. Az arcot tisztí-
tja s fehériti. Kiváló eredménnyel használható arczvörös-
ség, májfolt, sörny, szeplő s egyéb bőrtisztatlanságnál.

— 1 tégely Harmat crème ára 1 korona. —

A kréméhez használandó poudert, a

Harmat-arcpor,mely az arcznak üde, ifju színt kölcsönöz; három féle szin-
ben kapható u. m. fehér, rózsás s crème színben. Kitünő
illata, teljesen ártalmatlan volta s finomsága által vetekedik
minden más készítménnyel. — Jól tapad és igen jól fed.

Próbadoz ára 50 fillér Nagyobb dobozó 1 és 2 korona.

A Mollitergina legkiválóbb arc s különösen kéz bőr-ápoló folyadék, mely
a bőrnek selyemszerű lágyaságot, bársonyszerű finomságot
kölcsönöz. Fehériti az arc- s kéz-bőrt. Teljesen ártalmatlan.
Nem zsíroz s nem piszkítja a ruhát. Hatása bámulatos és
rögtöni! Napégette vagy szélkifujta kezeket vagy arczbőrt a
legrövidebb idő alatt üdévé, finommá tesz. Megbaruult keze-
ket eldurvult kéz-bőrt fehérré, puhává változtat.

Egy üveg Mollitergin ára 1 korona.

Nagy raktár bel- és külföldi gyógyszerkülönlegességekből.

Mihalovits J. gyógyszerháza a Kigyó-hoz Debreczenben.

Dr. Borsos-féle Növényi Hajszesz. Megátolja a hajkihullást, a fejbőr megkorpásodását, a haj-
végek megtörését s megóvja a fejbőr-betegségektől. Illata kel-
lemes. Hatása biztos. Használata egyszerű. Nem zsíroz, nem
piszkítja a fehérműt. Teljesen ártalmatlan. Elősegíti a
hajnövést!

— 1 üveg hajszesz ára 1 vagy 2 korona. —

Dr. Borsos-féle Növényi Hajkenőcs. Azok részére, kik a folyadékot nem kedvelik s inkább a
kenőcsnek barátai, készül ugyanolyan ható anyagból s ugyan-
olyan kiváló hatású hajkenőcs is, mint a Borsos-féle hajszesz.
Ezen hajkenőcs is teljesen ártalmatlan. Hatása gyors, biztos!

— 1 tégely Hajkenőcs ára 1 korona. —

A Mihalovits-féle

Iztelen Csukamájolajteljesen iztelen s szagtalan készítmény, mely undort nem
okoz s e végből a gyermekek azt szívesen szedik.

A Mihalovits féle

China-bor.**China-vas-bor.****Condurangó-bor.****Pepsin-bor**

1 üveg ára

1 kor. 60 fill.

Szomorodni borból kiváló gonddal készült gyógyborok, me-
lyek gyógyérték tekintetében versenyeznek minden e nemű
készítménnyel.